

Schriftbeschuwing.

Het heilig Evangelie naar Johannes.

LXIII.

Hoofdstuk VI.

Die mijn vleesch eet, en mijn bloed drinkt, die blijft in mij, en ik in hem, 56. Gelijkelyk mij de levende Vader gezonden heeft, en ik leve door den Vader, alsoo die mij eet, dezelve zal leven door mij, 57. Hier verklaart Jezus, waaraan het toe te schrijven is, dat zij, die zijn vleesch eten en zijn bloed drinken, het eeuwige leven hebben. Daaraan toch allernaast, dat hierdoor eene wederzijdsche gemeenschap tusschen Hem en de zijnen tot stand komt. De geloovige is in Hem; hij legt zijn oud leven af, en omhelst den voor hem geofferden Christus als dengene, in wien hij zijne wijsheid, gerechtigheid, heiligheid en verlossing heeft. Christus, zijnerzijds het geloof beantwoordende, deelt zich aan het ledige in ons mede, als de alles met zichzelf vervullende.

Dat deze vereeniging met Christus, ons eene oorzaak en bron des eeuwigen levens is, treedt echter eerst dan ten volle in het licht, als wij het oog vestigen op de betrekking, waarin Hij tot den Vader staat. Daarom wijst Jezus, des wilens om ons geloof tot den hoogsten trap van zekerheid op te voeren, ons op deze.

Hij begint met ons te herinneren, dat de Vader, die Hem gezonden heeft, de Levende is; dat doet Hij trouwens om er baan door te breken, voor wat Hij gereed staat te zeggen omtrent de omstandigheid, dat Hij door den Vader leeft. Want als de Vader niet de Levende was, dan zou Christus niet door Hem kunnen leven; nu de Vader echter het leven zelf is, staat het vast, dat Christus door Hem leeft, nu en altijd, zelfs in den dood. Het behoefte nauwelijks gezegd, dat Christus hier door de uitdrukking leven, iets, ja veel meer dan het bestaan verstaat; dit toch heeft Hij met alle menschen gemeen, dat Hij door God bestaat. Onder het leven begrijpt Hij alles, wat zich bij dit woord denken laat; zeggen wil Hij, dat Hij uit den Vader alle licht en kracht put, die Hij noodig heeft, niet alleen tot het werk zijner zending, maar ook om er al de zijnen het heilig en onvergankelijk leven Gods door te doen leven. De bijvoeging „gezonden heeft,” is niet overbodig; zij wijst aan, dat Christus hier zichzelf niet als het eeuwige Woord Gods op het oog heeft, maar als het vleeschgewordene Woord; Hij zegt ons hier, hoe Hij als Zoon des menschen leeft. Dit doet Hij om ons duidelijk te maken, hoe een menschelijk wezen voor de overige menschen beginsel des eeuwigen levens worden kan; zelf levende door den Vader, vernag Hij alles te doen leven door zich. Daardoor, dat Hij onafgebroken in volle gemeenschap met zijn Zender blijft, ontvangt Hij van Hem eene volheid van leven, die Hem tot de fontein maakt, met welke wij slechts verbonden behoeven te zijn, om eeuwig te leven. Zeer schoon is in samenhang hiermede gezegd: de ware God, de levende Vader zelf, geeft zich slechts aan éénen, doch in Hem aan allen, die dezen eenige eten.”

In vs. 58: *Dit is het brood, dat uit den hemel nedergedaald is; niet gelijk uwe vaders het manna gegeten hebben, en zijn gestorven. Die dit brood eet, zal in der eeuwigheid leven, is eene herhaling en samenvatting van al het te voren gezegde, gegeven met de bedoeling, om eene laatste oproeping en uitnoodiging te doen aan de schare, om toch door het geloof in Hem den eeuwigen dood te ontvlieden, en het eeuwige leven te zoeken.*

Deze dingen zeide Hij in de synagoge, leerende te Kapernaüm, 59. Velen dan van zijne discipelen, die hoorende, zeiden: deze rede is hard; wie kan dezelve hooren? 60. De belangrijkheid der rede, hier medegedeeld, noopt Johannes om de plaats zelve, waar zij uitgesproken werd, aan te wijzen. Er kwam nog iets bij. Hier, in deze Synagoge, kwam het tot eene blijvende breuk tusschen Jezus en de Galileërs. Beider wegen zouden zich voortaan scheiden. Velen zelfs van hen, die gewoon waren Hem te volgen, begonnen al mompelende tot elkander te zeggen: deze rede is moeilijk aan te nemen; wie is bij machte om ze aan te hooren? Zij meenen, dat zij Jezus begrijpen; daarom kunnen zij zich onmogelijk met Hem vereenigen.

Jezus nu, wetende bij zichzelf, dat zijne discipelen hierover mormureerden, zeide tot hen: ergert ulieden dit? 61. Wat zou het dan zijn, zoo gij den Zoon des menschen zaagt opvaren, daar Hij te voren was? 62. De Geest is het, die levend maakt; het vleesch is niet nut. De woorden, die ik tot u spreek, zijn geest en leven, 63. Tot dusver hadden de Joden hunne klacht nog niet openlijk uitgesproken. Jezus voorkomt dit, door zelf het woord tot hen te richten,

en zich nader te verklaren, om te zien, of er onder de geërgerden nog waren, die tot betere gedachten gebracht konden worden, en in elk geval, om allen den mond te stoppen, door aan te wijzen, dat er in zijn woord geene reden tot ergernis is. Meteen toont Hij, dat Hij weet, wat in den mensch omgaat; want zonder iemand naar de betekenis van het mompel om Hem heen te ondervragen, weerlegt Hij hunne oauitgesprokene tegenrede. Ergert u dit — zoo vraagt Hij, zinspelende op wat Hij van het eten zijns vleesch en het drinken zijns bloeds had gezegd. Letterlijk laat Hij hierop volgen: indien gij dan den Zoon des menschen zaagt opvaren, waar Hij te voren was? en zegt hiermede iets, dat aanvulling behoeft. Deze woorden worden verschillend aangevuld; men kan er in zijne gedachten op laten volgen: hoe zult gij u dan ergeren? Trouwens indien men zich ergerde aan de bewering, dat zijn vleesch gegeten moest worden, terwijl Hij nog bij ons is, hoe ongerijmd zal deze dan niet voorkomen, als Hij bij zijne hemelvaart, zich aan onze tegenwoordigheid onttrekt! Het ligt echter meer voor de hand, om te denken, dat Jezus hier zijne hemelvaart tot verklaring van zijn woorden inroept, en zeggen wil: na mijn terugkeer tot den hemel, van welken ik tot u afgedaald ben, zal alle misverstand tusschen u en mij vervallen; dan toch als mijn vleesch van u weggenomen zal zijn, en ik zelf tot den hemelen, geestelijken stand des levens verheven, zult gij van zelf begrijpen, dat ik alleen door het geloof, in de werking des Geestes, gegeten worden kan. Hij laat er op volgen, dat de Geest alleen levend maakt, terwijl het vleesch tot niets nut. Hier herroep Christus niet, wat Hij van zijn vleesch getuigde, toen Hij het spijs des levens heette; want als Hij van zijn vleesch zegt, dat het niet nut, verplaatst Hij zich op het standpunt van zijne tegenstanders, en merkt Hij zijn vleesch aan, gelijk zij dit doen. Zij spreken over zijn vleesch zonder meer; over zijn natuurlijk vleesch, dat de vrucht zijns bloeds is. Daarvan mag voorzeker gezegd, dat het ons geene nuttigheid geven zou, zoo wij het al met onzen lichamelijken mond aten.

Want van dit vleesch zou moeten gezegd, wat zoo even omtrent het manna verklaard was, namelijk, dat het ons niet ten eeuwigen leven voeden kan. Daarom wil Christus, zijn vleesch met het oog des geloofs bezien hebben. Dan toch ziet men dit vleesch met de kracht des Geestes overgoten, als een vleesch, dat van den Geest ontvangt: waarmede het ons voedt. Want het geloof merkt Christus' geofferd vleesch aan als een vleesch, dat aan den geest, van welke het gescheiden is, hergeven wordt, naar de wet, dat het geofferde aan dengene, die het geofferd heeft, wordt teruggeven. En dat niet alleen. Het geloof toch weet, dat het vleesch, doordat het hereenigd wordt, naar den geest van hem, die het geofferd heeft, verheerlijkt zal worden, opgenomen in het leven des geestes zelf. Het zal zijne aardse natuur met eene geestelijke hoedanigheid verwisselen. Maar omdat het hereenigd wordt met eenen, in wien de Geest des Vaders ten volle woont, zoo ziet het geloof het vleesch van Christus aan als een Tempel Gods, waaruit de stroomden des eeuwigen levens tot ons afvloeien. Zoo verstaan wij, hoe het vleesch van Christus tegelijk spijs des levens en ten leven onnut is. Niet nut is het naar zijne aardse oorsprong en zijne aardse natuur aangemerkt; maar als drager van den levendmakenden Geest van Christus aangemerkt, blijkt het voor elk, die het door het geloof eet, eene spijs des eeuwigen levens te zijn.

(Wordt vervolgd.)

VAN ANDEL.

AAN TEN VRIEND TE JERUZALEM.

Waarde Vriend,

Het schijnt, dat ons kleine, Nederlandsche volk langzamerhand tot de groote, beschaafted natien zal gaan behooren. Ik leid dit af uit het feit, dat de voorzitter onzer Tweede Kamer in de vorige week de publieke tribune heeft moeten doen ontruimen, omdat de menschen daar, niettegenstaande herhaalde vermaningen van den voorzitter, zich niet rustig wilden houden.

Uit Parijs en Weenen werden reeds dikwijls berichten vernomen van ergelijke tooneelen die, bij de besprekingen over de aangelegenheden des lands, plaats grepen. Maar den Haag bleef nog achterlijk.

Nu echter is ook in dit opzicht vooruitgang onder ons te bespeuren. En als de heeren Staalman, Troelsta, van Kol en van der Zwaag nog eenigen tijd van parlementair leven hebben, wie weet, wat we dan nog zullen beleven! De tijden, waarin men zong:

„Veel beloven en weinig geven

„Doet de gekken in vreugde leven”

zijn lang voorbij.

Als een regering optreedt met de leus van sociale hervorming, houden

velen zich aan dit woord en kunnen niet in vrede leven, allerminst in vreugde, als er weinig of niets van komt.

Zoo neemt de ontevredenheid onder de menschen toe en wordt, door eigen schuld, het regeeren steeds moeilijker.

Indien men vermoedens heeft opgewekt, dat ieder die door ouderdom, ziekte of anderszins onbekwaam is geworden om te werken, recht heeft, dat van Overheidswege behoorlijk in zijn nooddrift worde voorzien, en er komt dan niets van, dan is uit een bittere teleurstelling, en ook is het dan niet moeilijk te begrijpen, dat de menschen elkander allerlei scherpe verwijten naar het hoofd slingeren.

Ook dit is een gevolg van ons toenemen in kennis en beschaving. „Kennis, ontworsteld aan 't geloof, wordt trots, wordt heiligschennis,” heeft da Costa geleeraard, en de ondervinding van elken dag bevestigt de waarheid van deze leer.

Niet alleen voor het staatsleven maar ook voor de kerk ja voor het huiselijk leven blijkt de kennis, die niet uit het geloof is, tot trots en heiligschennis te leiden. Dit is reeds duidelijk in Gods Woord uitgedrukt, Rom. 14 : 23: *alwat uit het geloof niet is, is zonde.*

In zulke werl den Gods is een beginsel geopenbaard, dat geldt voor het gehele leven, dat geheel het leven beheerscht en oordeelt.

En krachtens dit beginsel is veel, wat onder de menschen voornaam, geleerd, beschaafd, verlicht, zedelijk, vroom geacht wordt, naar het oordeel Gods, niets dan zonde.

Men leest geen druiven van doornen en geen vijgen van distelen; en nog altijd blijft het woord waarachtig: die wind zaait, zal storm oogsten.

Dezer dagen is nog eens weder in herinnering gebracht de ketting-sluitrede van een grappenmaker uit de 17e eeuw, die bewijzen wilde, wie eigenlijk de Vereenigde Gewesten regeerde. Doch aan die herinnering ontbrak één schakel. De grappenmaker beweerde, dat de Vereenigde Gewesten eigenlijk door den duivel geregeerd werden, omdat mevrouw Bicker's keukenmeid onder dien boezen invloed stond. Holland regeerde toen de andere Gewesten. Amsterdam regeerde toen in Holland, maar werd geregeerd door den burgemeester Bicker. Deze burgemeester zat onder de pantoffel zijner vrouw en werd door haar geregeerd, terwijl mevrouw Bicker geregeerd werd door haar keukenmeid, en deze laatste door den duivel. Ergo: de Vereenigde Gewesten, zoo concludeerde deze grappenmaker, worden door den duivel geregeerd.

Deze laatste schakel in de ketting, die invloed van den duivel op de keukenmeid des burgemeesters is niet negatiend'ewensch en dus weggelaten. Welk ontwikkeld en beschaafd, verlicht mensch gelooft nog aan een duivel en zijn invloed op de menschen?

Voor ons, die door onze tijdgenooten duisterlingen genoemd worden, is de demonische invloed op de menschen zeer merkbaar.

De feiten in het leven herinneren ons onophoudelijk aan het Schriftwoord: Wij hebben den strijd niet tegen vleesch en bloed, maar tegen de overheden, tegen de machten, tegen de geweldhebbers der wereld, der duisternis dezer eeuw, tegen de geestelijke boosheden in de lucht. Efs. 6 : 12.

Achter de zichtbare en tastbare verschijnselen in het leven wonen en werken de onzichtbare machten. Machten, die wanhopig worstelen tegen God en zijn Christus, en die voor dat doel menschen bezielen en omvoeren naar hunnen wil.

Het zijn de bovenaardsche boosheden, die zich in het leven laten gelden, en tegen welke wij, die Christus hopen toe te behooren, den strijd hebben te voeren.

Hoe er nu Christen-geleerden kunnen zijn, die beweren, dat we geen partij mogen zijn, geen partij-leiding mogen dulden, is mij dikwerf een raadsel.

Ik kan het alleen eenigermate verklaren uit het feit, dat, in den regel, lieden uit de hoogere standen, sober bedeed zijn met theologische kennis, en de kennis, die zij van de theologie hebben, onsamenhangend, onsystematisch, verward is. Duitsch piëtisme en Engelsch methodisme ligt hun nader aan het hart dan de historisch-Nederlandsche theologie. Waarbij dan nog komt de invloed van de prediking der ethische predikanten, aan positieve dogma's, vooral aan dogmatiek, ontgroeid of ontkenen.

Zoo geschiedt het, dat men „de diepten des Satans” niet ziet.

Dat men ernstig, ethisch optreedt tegen de belijders des Heeren, die van partij en systeem spreken, en irenisch tegenover liberalen en ongelooften, zelfs tegenover Heidenen.

In vroeger jaren hoorde men nog dikwerf de uitdrukking: „partij van den levenden God.” Is het nu voor of achteruitgang, dat men zulke termen bijna niet meer hoort; dat men zoo angstvallig is tegenover het woord partij, dat

men godsdienst noemt, wat voorheen afgoderij heette?

Ik voor mij acht dit geen vooruitgang, maar bewijzen voor de waarheid der stelling aangaande het „hellend vlak.”

Beets zegt ergens: partijman wezen wil ik niet, ik wil geheel mijn volk behooren; en menigmaal, als ik aan deze regelen dacht, zeide ik, in mijzelf: ik ook niet. Maar ik moet. Ik moet niet naar mijn wil leven, maar mij laten brengen, waar ik, van nature, niet wezen wil. Mijn natuur wil heel mijn volk behooren, vriendelijk zijn jegens allen, aller vriend zijn, en door allen rabbi genoemd worden. Mijn natuur is afkeerig van partij-discipline op elk gebied. Ik wil mijn eigen zin doen, mijn eigen hoofd volgen, mijn eigen meester, in den diepsten grond, mijn eigen god zijn, en niemand aanbidden dan mijzelven.

De meeste menschen hebben een geheel andere natuur, mede een gevolg van opvoeding en allerlei invloeden, waaraan zij, van der jeugd aan, onderworpen zijn. Hun natuur is gedisciplineerd, en daardoor zoo voortreffelijk geworden. Ze zijn niet eigenzinnig, ze kennen het zielelijden niet, verbonden aan het singuliere.

Een broeder uit den handwerkersstand hoorde ik eens zeggen: als God mij niet bekeerd had, zou ik volbloed socialist zijn.

Dat noemde ik een spijker met een kop er op. Zulke uitlatingen getuigen van zelfkennis, getuigen ook van de macht Gods, om onze natuur te dooden en ons in een nieuw godzalig leven te doen wandelen.

Ach, wat zou er van ons geworden zijn, als Gods vrijmachtige liefde en ontferming geen genade in ons geschapen had, die vlak en vierkant tegen onze natuur over staat, en een strijd op leven en dood met onze natuur begonnen ware!

Ook in ons is vijandschap tusschen het zaad der slang en het zaad der vrouw.

En of we nu van nature zijn democraat of aristocraat, socialist of kapitalist, radicaal of man van 't juiste midden, zoo het genade-leven in ons is, zal het onze natuur aangrijpen, ten onderbrengen, kruisigen en dooden. Het zal ons leeren kiezen en dragen de smaadeheid van Gods volk, boven de schatten van Egypte. Wij worden, in deze wereld, partij, tegen vleesch en bloed in. En we zullen partij blijven, zoolang de wereld tegenover Christus staat, en voor Satan en zijn rijk partij kiest.

Al het overige is bijzaak.

De gebreken en fouten der leidslieden, onhebbelijkheden der partijgenooten, aantrekkelijkheden der tegenstanders, of wat het ook zij, het is alles bijzaak. Wij weten en gevoelen, tot welke partij wij, in den grond, behooren, en zeggen tot deze: uw volk is mijn volk en uw God is mijn God.

In dat partijwezen openbaart zich de eenheid van beginsel, de eenheid van geloof en belijdenis. En om deze te behouden moet ook vaak de zelfverloochening beoefend worden. Het moet voor ons de vraag zijn en meer worden, wat God de Heere, in zijn geopenbaard en beschreven Woord, van zijn volk eischt.

En hoe meer die eisch zijn invloed op ons laat gelden, hoe meer wij in botsing zullen komen met wat Hem wederstaat.

T.t.

GISPEN.

Politieke Beschouwingen.

Maandag en Dinsdag en deels ook Woensdag heeft onze Tweede Kamer de behandeling van de begroting voor Binnenlandsche zaken voortgezet wat betreft het onderwijs. Veel bijzonders viel er niet voor. De Minister gaf nog geen toezegging om ook aan vrije inrichtingen van hooger onderwijs het jus promovendi toe te kennen of om het universitair onderwijs in te krimpen. Hij was niet ongenegen om het Grieksch op de Gymnasia facultatief te stellen, maar de uitvoering was moeilijk. Hij bestreed den aanrand van den heer Hartogh en Tydeman, om de subsidie-voorwaarden der gymnasia zoo te wijzigen, dat meisjes moesten worden toegelaten en vond evenmin termen voor subsidien aan de gymnasia te Amsterdam, Rotterdam en 's-Gravenhage, mede door den heer Hartogh gewenscht. De heer Lohman juichte de benoeming van een inspecteur voor het ambts-onderwijs toe.

Bij middelbaar onderwijs verklaarde de Minister zich voor plaatsing van meisjes op middelbare scholen en voor wijziging van de wet op 't middelbaar onderwijs ten opzichte van eind-examens en de opleiding van leeraren. Maar dit is niet zoo spoedig klaar.

De Minister beloofde den heer Lohman uitbreiding der lesuren van het mijnwezen aan de polytechnische school, maar bestreed diens voorstel om de subsidie der kookschool te Alkmaar a f 3000 te schappen. Ter verdediging der subsidie voor Alkmaar wees de Minister vooral op de sympathie voor deze model-inrichting bij alle richtingen en standen te Alkmaar. Het amendement-Lohman werd verworpen met 62 tegen 29 stemmen. De Minister heeft echter den post voor een nieuw schoolgebouw te Enkhuizen,

welke de heer Van Alphen voorstelde te schrappen, teruggenomen.

Bij lager onderwijs wees de heer Lohman er op, dat thans ook de geloovige Israëlieten zich plaatsen tegenover de openbare school; dit is een teken des tijds. Zij is allengs minder Christelijk geworden. In de leesboeken van deze school vindt men niets van Christelijke opvoeding. Het orgaan van den Bond van Nederl. Onderwijzers heeft thans vervangen den vroegeren, Christelijken staf. En als dan nu zelfs een openbare onderwijzer redacteur van *Recht voor Allen* is, dan beseft men den geest van het openbare onderwijs. Spreker gaat voorbij de aanvallen waaraan de opperrabbi Dunner heeft bloot gestaan; men zegt: noem feiten, maar dat is zeer moeilijk. Uitvoerig critiqueert spr. de tegenwoordige openbare school, die niet meer beschouwd kan worden als het symbool van nationale eenheid. In de bijzondere scholen moest men meer en meer zien het cement der natie. Inzake de traktamenten wenscht hij periodieke verhooging van Rijkswege. De heer de Waal Malety sprak in denzelfden geest en juichte toe de plannen tot pensionering van weduwen en weezen van onderwijzers; zoo ook de heer Smeenge.

De heer Mutsaers klaagde over de benoeming van schoolopzieters. De heer De Klerck verdedigde de openbare school en de onderwijzers, die in het geheel beter zijn dan men ze voorstelt. Insgelijks de heer Ketelaar in het breede zelfs. Ook de Minister kon niet inzien, dat de neutraliteit werd geschonden. Lohman en Dunner overdreden naar zijn meening. Verhooging van tractementen kon eerst komen na leerplicht!

Op Creta gaan de toestanden nu in goede richting vooruit, terwijl de Sultan, onder protest, met nijdige oogen de wijzigingen daar-aanschouwt.

De admiraals hebben van Creta en zijn bewoens afscheid genomen met een proclamatie, waarin zij „zich gelukkig prijzen den Cretenzers de in Maart 1897 beloofde en door dezen met zooveel bloed bevochten vrijheid en ook zelfbestuur te kunnen geven.”

„Prins George zal binnen weinige dagen aankomen; hij zal onder erkenning van de „rechten van den Sultan en met toelaten van „de Turksche vlag op een punt van het „eiland een duurzame vrede en orde brengen. „Ondersteunt hem dus bij dit werk door „gehoorzaamheid en goeden wil. Onze taak „is bij zijn aankomst afgeploegen. Creta zij „geluk en voorspoed toegewenscht!”

Ook wij sluiten ons bij dien wensch aan. Moge nu ook Armenië eens een beurt verkrijgen; de toestanden zijn daar haast nog treuriger dan ze op Creta waren.

Spanje heeft nu toch eindelijk Noord-Amerika's voorstellen aangenomen, zij 't onder een woord van protest, dat naar 't ons voorkomt, misplaatst was, al is 't ook volkomen verklaarbaar tengevolge Amerika's overdreven eischen. Voor Cuba is dan nu de vrijheid daar. Moge zij gezegend zijn! Helas, nog juist voor bij het einddoel zijns levens, de plichtige afkondiging van het „Vrije Cuba,” heeft kunnen bereiken, is generaal Garcia te Washington, waar hij met de Amerikaanse Regeering onderhandelde, aan een longonsteking overleden. Garcia, geboren Cubaan, van beroep advocaat, van roeping opstandeling, heeft van 1868 af onvermoeid gestreden voor de onafhankelijkheid van zijn eiland. Hij is herhaaldelijk gewond, gevangen genomen, ontsnapt, ter dood veroordeeld, maar altijd was hij op de bres tegen Spanje en voor de vrijheid.

Zijn aandeel in den laatsten opstand en zijn rol voor Santiago zijn bekend. Als op de grenzen van het beloofde land is hij gestorven na zoovele opofferingen.

Eveals in Oostenrijk is nu ook in Hongarije over den Ausgleich het parlement duchtig in de war geraakt door een felle oppositie, zoodat ook daar niets tot stand komt.

De premier, Banffy, is naar Weenen getogen om met den Keizer nader te beraadslagen. Hij bleef er niet lang, en naar men zegt is hij door den Keizer zeer welwillend ontvangen, en met uitgebreide volmachten naar Pest teruggekeerd. Franz Jozef schijnt den getrouwen Minister nog niet los te willen laten, en het kan ook niet anders dan erkend worden dat het hard is als Minister met een meerderheid achter zich te moeten wijken voor een obstrueerende minderheid. Op den steun van Koloman Tisza kan Banffy blijven rekenen; deze is zelfs zoover gegaan om in een clubvergadering der liberalen, alle leden der meerderheid een stuk ter teekening voor te leggen, waarbij zij zich verbinden ook den Ausgleich te zullen erkennen, wanneer die niet door het parlement, maar daar buiten om tot stand mocht komen. Men kan die daad alleen verklaren als een uiting van wanhoop tengevolge van de tergende taktiek der oppositie; want het is bijna niet te denken dat een ervaren staatsman als Tisza zal kunnen meenen dat een deel van het parlement, zij het dan ook de meerderheid, zich eigenmachtig in plaats van en boven de wet kan stellen. Komt voor 1 Januari de begroting en de Ausgleich niet tot stand, dan verkeert Hongarije in een rechtelozen, toestand, waarvan wij op dit oogenblik het einde niet zien.

In Frankrijk loopen de golven van het antisemitisme hooger en hooger, zoo zelfs dat in Algiers de maire er officieel voor streed. Doch nu heeft dan toch de Regeering eindelijk ingezien dat het ook in Algiers zoo niet langer ging. Een burgemeester, die in zijn antisemitische woede een groot deel der bevolking vogelvrij verklaart, kan moeilijk langer gehandhaafd worden.

De prefect van Algiers heeft dan ook Régis in zijn ambt van maire voor een maand geschorst ter zake van een rede op 9 Dec. gehouden, waarin hij den gouverneur la Ferrière dreigde uit de kolonie te jagen evenals hij het zijn voorganger Lepine had gedaan. De Minister van binnenlandsche zaken Dupuy vond dat niet genoeg en stelde de schorsing op drie maanden.

In bijljetten op de muren van Algiers geplakt verklaart nu Régis op het besluit tot schorsing in zijn ambt, te antwoorden met

ontslaan. In de stad heerscht groote opwind; de troepen zijn geconcentreerd. Ook in Parijs gaat de Regering wat meer toezien en zorgen voor de orde. 't Is noodig ook!

NOORDTJ.

TER BEMOEDIGING.

Er zijn in den laatsten tijd droeve klachten geuit over den financieelen toestand van de Theol. School en van het met haar verbonden Gymnasium.

Daar bestond ook reden voor de klachten. Als de inkomsten verminderen en de uitgaven vermeerdere, is de toestand niet rooskleurig. En dat was inderdaad het geval, waarin School en Gymnasium verkeerden na het besluit der jongste Synode.

Ter uitvoering van dat besluit moesten er verschillende Leeraren in de letteren bij benoemd worden. Dat kostte geld; en al zijn de collecten op zichzelf niet achteruitgegaan, zij zijn toch lang niet zóó gestegen, als de vermeerdere van uitgaven het eische.

Vandaar dat de Curatoren der Theol. School ernstiger en luider bij de kerken begonnen aan te dringen op vermeerdere giften voor de School, dan zij vroeger behoeften te doen. Verschillende Hooggeleerden en Curatoren spraken hier en daar een woord, om de belangstelling te wekken en te versterken. Correspondenten gingen met nieuwe kracht aan het werk, en zochten contribuanten voor de uitbreiding der School.

En reeds in den aanvang is die arbeid niet zonder vrucht geweest. Er moet zeer zeker gewerkt worden; met stilzitten komen wij er niet; de menschen brengen ons tegenwoordig het geld niet meer thuis. Maar als er gewerkt wordt, komen de benodigde gelden er zeker en zelfs in overvloedige mate.

De *Wekker*, het orgaan onzer Christ. Geref. broeders, maakte zich noodeloos bezorgd. Zoo groot is het bedrag niet, dat er thans jaarlijks tekort komt. Als wij een 7 of 8000 gulden jaarlijks meer ontvangen aan collecten en contributien, dan kunnen wij ruim bestaan.

En wat zou dat over zooveel kerken?

De kerk te Amsterdam had onlangs een tienduizend gulden tekort en haalde daarvoor in een omgang bij de leden ruim negen duizend gulden op. Zouden dan alle kerken saam niet jaarlijks een tienduizend gulden meer kunnen opbrengen voor hare School en voor haar Gymnasium?

De reden, dat er in de laatste jaren minder voor de School is opgebracht, ligt dan ook volstrekt niet in onvermogen, maar in allerlei andere omstandigheden; in de vermindering van het aantal collecten; in de halvering der collecten; in de gedeeltheit der opleiding te Kampen en te Amsterdam; en bovenal in de gebrekkige organisatie en den geri gen arbeid, die er aan de financieele verzorging der School in de laatste jaren besteed is.

Ik heb in den laatsten tijd verschillende welgestelde leden onzer kerken leeren kennen, die jaarlijks gaarne een bijdrage wilden geven voor de School, maar wien het nooit gevraagd is, en die er nooit toe in de gelegenheid zijn gesteld. Allertwee andere vereenigingen zijn er voor in de plaats gekomen en hebben de School achteruitgezet.

Maar als men bij de leden onzer kerken eene gave komt vragen voor de Theol. School, wordt men bijna nooit teleurgesteld. Onde liefde roest niet. Als de kerken het maar gaan inzien, dat er waarlijk behoefte is, dan dragen zij gaarne en gewillig bij.

Bij een bezoek, dat ik onlangs te Bunschoten bracht, deed ik daarvan weer een ervaring op. Nadat ik daar een woord in het belang der Theol. School gesproken had, stelde dr. G. Huygen mij een gift van vijf-honderd gulden ter hand, welke hij bestemd had voor de Theol. School. Bovendien zal hij pogingen in het werk stellen, om in Bunschoten een aantal jaarlijksche contributies te krijgen. En ik twijfel niet, of zijn arbeid zal rijke vruchten dragen; vooral wanneer men in de gemeente weet, dat broeder Huygen zelf op zoo milde wijze is voorgegaan.

Indien er op deze wijze ook in andere kerken gewerkt wordt, is er niet de minste vrees, of er zal in den financieelen toestand der School binnen enkele maanden een gunstige verandering komen. De vrees, dat men de School zou laten wegwijnen door gebrek aan verzorging, zal blijken een droombeeld geweest te zijn.

Aan broeder Huygen breng ik hier openlijk mijn dank; en ik maak melding van zijne gift, opdat zijn voorbeeld ook anderen tot navolging prikkelt en voor allen tot bemoediging zij.

De kerken kunnen hare School niet missen, en de School de kerken niet. Beide behooren bij elkaar, en mogen, door den Heere gezegend, nog lang voor elkander ten zegen zijn!

H. BAVINCK.

Kampen.

ALLERLEI.

Van de vele ongelukken door brand en dergelijke kunnen wij in ons blad geen melding maken. Maar treffend is het, als een stichting van weldadigheid er door getroffen wordt, gelijk de Martha-Stichting te Alfen a d Rijn. De gebouwen en goederen waren wel tegen brandschade verzekerd, maar toch blijft de brand een straf, eene bezoeking. Hoevele oogenblikkelijke ontberingen en wat wordt al niet vernield op een oogenblik, dat voor geen geld ter wereld terug te krijgen is! . . . In dezen geest meddele ook de heer Geel in 't kort aan de *Standaard* dezer dagen van de ramp, die de inrichting trof, te beginnen in het kleederen-magazijn. Alles weg, zoodat de kinderen niets meer hebben op 't oogenblik dan wat ze aan hebben en wat in de wasch is. Het waschhuus, de strijkinrichting, de naaischool, de schoenmakerij zijn weg en het schoolgebouw wandelt. Persoonlijke ongelukken hadden niet plaats, maar het personeel en de kinderen

schreiden bij de ruïnen. Moge zoo spoedig doenlijk in de dringende behoeften voorzien worden. Assurantie beveiligd ons niet tegen alle beproevingen des Heeren en de vele gevolgen van brand en andere schade. De beproevingen ondervinden veel belangstelling; ook met de verplaatsing der kinderen, zoolang de schade niet hersteld, en het noodige vernieuwd is.

Het Ned. Herv. Prov. kerkbestuur van Overijsel heeft den heer G. Bruna, voormalig predikant te Enter, vervallen verklaard van de bevoegdheid tot het uitoefenen van kerkelijke rechten en bedieningen voor onbepaalde tijd en hem tevens van het lidmaatschap der Ned. Herv. kerk ontzet. — Men herinnert zich, dat de heer G. Bruna Roomsche geworden is.

Het door de Ned. Herv. Synode van dit jaar reeds voorloopig aangenomen „Reglement op het Beheer der kerkelijke goederen en fondsen der gemeenten van de Nederlandsche Hervormde kerk” is door de Prov. kerkbesturen en de commissie tot de zaken der Waalsche kerken met 46 tegen 17 stemmen verworpen; terwijl vier leden zich buiten stemming hebben gehouden. — Onder de tegenstemmers zijn er, die het kerkelijk oppergezag à la Rome willen versterken en weer anderen, die het willen terugleiden naar het recht der plaatselijke gemeenten in Nederlandschen zin.

Ingevolge volmacht van het Bestuur is door Prof. Dr. A. Kuyper tijdens zijn verblijf in de Westersche Staten van Noord-Amerika aldaar een sectie van het Algemeen Nederlandsch Verbond” opgericht. Het bestuur bestaat uit professoren en predikanten en burgers van de Reformed en Christ. Ger. en andere kerken. Voorzitter is Hon. Geo Birkhoff Jr., Nederlandsch consul te Chicago. Ook in het Oosten tracht Prof. Kuyper zulk eene sectie tot stand te brengen, om die twee dan onder één bestuur te vereenigen.

Ons werd indertijd toegezonden: „Geen aanneming des persoons. Preek van Dr. Louis A. Bühler gehouden voor zijne gemeente [op Schiermonnikoog] den 11 Sept. 1898, toepasselijk op de Inhuilingsfeesten. Groningen A. J. Vredevoogd.”

Dr. L. A. Bühler is reeds bekend om zijn Tolstojansche beginselen en praktijk, inzake de schutterij. Het thema „Geen aanneming des persoons” is genomen naar Rom. II: 11, de voorspraak was naar Jac. II: 1-12; Synodale vertaling. Men gevoelt reeds, waar dit revolutionaire thema van een Inhuilingswoord bij Harer Majesteits meerderjarigheid naartoe moest. De spreker was echter wel zoo wijs om zich niet te branden. Z.E.W. heeft het tegen de Majesteiten maar ontziet ze toch; zoals we weten, ook de kerkelijke majesteiten als het er op aankomt; al durft hij wat. Hoe echter een Herv. predikant zoo den Bijbel durft gebruiken en verdraaien? Dat zou men van iemand, die eenmaal zoo stout optrad, niet verwachten. We zullen slechts op een paar zinnen aan 't slot wijzen.

„God kent geen keizers en koningen, geen vorsten en vorstinnen, geen ministers, geen kamerleden . . .” Niet? B.v. in den Bijbel, Jesaja, noemt God zelfs een Cyrus zijn „herder” enz. dat weet Doctor Bühler beter dan iemand.

„Kunt ge werkelijk aannemen, dat onze Majesteiten ook voor Hem majesteiten zijn?” — Zeer zeker. Niet alleen majesteiten zijn ze maar „goden,” volgens Ps. 82: 6 o.a. „Ik heb wel gezegd, gij zijt goden; gij zijt kinderen des Allerhoogsten.”

Verder heet het: „Ik kan niet anders doen dan naar mijn klein vermogen trachten om heel de wereld te beschouwen uit het oogpunt Gods.” — We dachten, dat dit oogpunt voor een kind des stofs onbereikbaar is en ongeoorloofd, als een ontoegankelijk, heilig standpunt. Maar daarom neemt dat „kleine vermogen” ook God Zijn werk uit de handen, zeggende: „Ik wil niemand en niets beoordeelen dan alleen naar zijn innerlijk wezen.” — Dit kunt en moogt gij niet. Dit doet God alleen. Dat is artikel één van Rome's beulwet.

„Ik kan geen uiterlijke hoogheid ontzien en geen andere overheid erkennen, dan die daarbinnen zetelt,” — zei spreker. Ziezo. De man, die tegen de Majesteiten predikt, is zijn eigen majesteit. Dat is oprecht. Zoo zijn we 't cirkeltje rond.

Arme schapen, die onder zoo'n herder zaten. In verband met den socialistischen tijdgeest is zulke filosofie en mystieke toon, die erin ligt, des te verleidelijker. We wenschen den auteur toe, zijn talenten aan wat gezonder mystiek te wijden.

C. M.

Aan de Theol. School werd met gunstig gevolg het Candidaats-examen afgelegd door den heer J. D. Heersink te Kampen.

HELMOND, 7 Dec. 1898. Voor de kerk te Helmond ontvingen wij van een „zeeman”, die zijn naam wenscht te verzwijgen, f 3,15, voor een banknoot van 5 kronen, met het volgende briefje uit Kopenhagen: „Waarde Broeder in den Heere!”

Uit het Ger. Handboek heb ik vernomen, dat uwe gemeente een klein kneddeke is. En tevens wenscht ge een Chr. School op te richten. Dat is een heerlijk beginsel, moge de Heere onze God u daartoe helpen om de harten van zijne kinderen tot geven en bid-den te neigen.

Hierbij zend ik een gave. Ze is klein, maar welgemeend. Het is niet van mijn overvloed.

Nu geliefde kinderen Gods, de Heere zij met u en Hij zegene u in de natuur en in de genade. Mogen uwe pogingen wel gelukken. Zijt nu hartelijk van uw medepelgrim gegroet, die tevens zijn naam wenscht te verzwijgen.

Ps. 37: 4, 2. Een zeeman. Namens den Kerkeraad, G. VISSER, Praeses.

Scheurkalenders in de Kazerne.

Door H. Salomons Kz. Gasselter-Nijveën: Gevonden in het kerk-zakje f 10,—

Deze gave was in dubbelen zin eene verrassing; én omdat we niet zoo dikwerf zóó veel tegelijk ontvangen; én omdat het de eenige gift is, die we in deze 14 dagen hebben te verantwoorden. Derhalve onzen innigen dank voor dezen beker koud waters; met den hartelijken wensch, dat de milde gever of geefster het toegezende genadeloos in ruime mate er op mag ontvangen.

E. KROPVELD.

Waddingseer, 9 Dec. '98.

Het „simultaneum” is een gelijk recht voor Lutherischen en Roomschen om op kleine plaatsen, waar maar één kerkgebouw is, daarin op denzelfden dag godsdienst te houden. Dit bestond nog in de Fransche dorpen Chagey en Tavey. Te Chagey zal dit echter ophouden. En wel hierdoor, wat hoogst zelden gebeurt, dat de Roomschen — na eene schadeloosstelling van twee duizend francs, die door een onbekenden gever de Protestantsche gemeente verschaft werd, — de kerk aan de Protestanten zullen overlaten en zelve een nieuwe kerk gaan bouwen. — Te Hulst in Zeeuwsch-Vlaanderen werd indertijd de bestaande kerk in tweeën gedeeld door een breede scheidsmuur. Hoewel Roomschen en Protestanten er tegelijkertijd godsdienst in houden onder elkander te storen — zit men elkaar zoodoende dus nog dichter en onstichtelijker op het lijf.

De Protestantsche leeraar te Messina, op Sicilië, had bij de Paasch-godsdienstfeesten wel 3000 menschen onder zijn gehoor. Van de 52 catechizanten werden er 18 tot lidmaten aangenomen.

KERSTFEEST EN TRAKTAAT-VERSPREIDING.

Nog een spanne tijds, en, zoo de Heere het ons vergunt, mogen we het heerlijke Kerstfeest weer vieren; d. i. herdenken de eeuwige liefde Gods, die zich geopenbaard heeft in de zending van zijn Zoon, voor doemwaardige zondaren. Al weten we niet, of de Heere Jezus in December of Juni is geboren, wij weten, zooveel te zekerder, dat Hij in het vleesch is verschenen, dat Hij ons vleesch en bloed heeft aangenomen, ten einde te kunnen lijden en strijden en sterven aan het kruis, om langs dien weg eene eeuwige gerechtigheid aan te brengen.

Daarom is voor de gemeente des Heeren in het algemeen, en voor ieder begenadigde in het bijzonder, overvloedig stof om met geheel de Christenheid, die behoort van onzen Heiland te herdenken, en blijmoedig aan te heffen:

„Hij heeft gedacht aan zijn genade Zijn trouw aan Israel nooit gekrenkt.”

Maar dan is er ook voor diezelfde gemeente, en voor dienzelfden begenadigden zondar ruime stof om te beseffen, hoe heilig en duur de roeping is om te zorgen, dat ook aan anderen dat heerlijke Kerstevangelie gepredikt kan worden.

De liefde immers is mededeelzaam, zoekt zichzelf niet: maar wat dunkt u, is het dan niet noodig, wanneer wij in het huis des gebeds nederzinken onder de prediking van het Kerstevangelie, en tevens bidden, dat dit evangelie heinde en ver mag worden verbreid en omhelsd, dat wij dan ook het onze doen om die verbreiding en omhelzing mogelijk te maken?

Zeker, de Heere heeft ons niet noodig, niet noodig in eenig opzicht; maar Hij wil ons gebruiken om als een middel in zijn hand het Evangelie te prediken aan alle creaturen. Daarom dient bij de herdenking van Christus' komst in het vleesch, het voornemen in ons gewekt of versterkt te worden, om den weg des levens aan Joden, Heidenen, Mahomedanen en Naamchristen bekend te maken, opdat ook die hunne knieën voor den eeuwigen Zaligmaker mogen leeren buigen.

Ja, ook Naamchristenen; want wat geeft het, of men naar den Heiland al zich noemt, in zijn Naam is gedoopt, maar wij leven naar het goedgevoelen van ons hart, zoodat helaas! ook in ons goede vaderland bij duizenden doen.

En onder die Naamchristenen is het juist, dat „Filippus” bij voorkeur wenscht te arbeiden, gelijk hij nu reeds een twintigtal jaren heeft mogen doen. Maar in dien arbeid heeft hij de medewerking nodig van alle Christenen in den lande. Ook van u mijn broeder en zuster, die u tot dusver nog immer aan dien arbeid hebt onttrokken.

Gij geniet het zalige voorrecht, dat God u aan Bethlehems kribbe deed nederknien, en dat ge — wanneer ge althans ietwat bij uw hart zijt — de begeerte gevoelt om straks bij vernieuwing te hooren van Hem, die in die kribbe heeft neergelegen, en in zijn zalige nabijheid u te verlustigen.

Welnu, van harte wenschen we, dat die begeerte in ruime mate mag worden vervuld; maar denk dan ook eens ernstig na over den treurigen toestand van hen, die hun Kerstfeest vieren zonder God en Christus. Ook die zijn geschapen voor de eeuwigheid; ook hun moet het Evangelie worden gepredikt, en ook door middel van Traktaat hun worden herinnerd, dat: *Alzo lief God de wereld heeft gehad, dat Hij zijn eeniggeboren Zoon gegeven heeft.* Joh. 3: 16. Sluit daarom bij ons Geref. Traktaats-nootschap u aan; laat met den nieuwen jaargang, die 1 Januari begint, als lid bij broeder H. Hoofft Jz., te Ermelo u inschrijven; of zend in elk geval eene gave voor de Gratisverspreiding hem toe.

En waar dan uw hart met uwe daden zich paart, daar zal ook uw gebed voor den arbeid onder uwe onbekende natuurgenooten, trouwwaars klimmen, en niet des te meer vrijmoedigheid zult ge kunnen zingen. Ps. 119: 88 „Wat vreë heeft elk, die uwe wet bemint!” . . .

E. KROPVELD.

Waddingseer, 26 Nov. '98.

Ingezonden.

Hooggeachte Redacteur!

Het heeft mij vóór enkele maanden tot groote vreugde verstrekt, dat Mej. A. Kuypers, Leerares in stemvorming en spraak te Amsterdam, had uitgegeven een „Handleiding tot stemvorming en vloeiend spreken”, en dat zij schreef aan het einde van dit boek, dat zij voornemens was in den a.s. winter eenige openbare lessen te geven, waarin zij hare stemvorming wilde toelichten.

Ik zelf toch heb het heil, dat hare methode aanbrengt, in rijke mate ervaren. Ofschoon ik een krachtige stem had, begaf deze mij vóór 4 jaren binnen den tijd van 4 weken geheel en het zou mij niet mogelijk geweest zijn, ooit weer één preek te houden, indien ik niet door de lessen van Mej. Kuypers mijn stem (en dat beter dan zij ooit geweest was) teruggekregen had.

Hoe aangenaam is het mij nu, dat de oefeningen, die mij en honderden anderen reeds tot zegen zijn geweest, onder het bereik van een iegelijk gekomen zijn en dat Mej. Kuypers hare Handleiding in 2 openbare lessen toelichten wil.

Deze toelichting is, dunkt mij, voor degenen, die haar boek met vrucht bestudeeren willen, zeer noodig; want Mej. K. zal daarin alle oefeningen voordoen, die in haar boek staan aangegeven. Als haar leerling weet ik het, hoe menigmaal men de oefeningen maar half goed doet, indien alleen gezegd wordt: Zóó en zóó moeten zij zijn — en dat a leen het voormaken der oefeningen alle afbuizen voorkomt.

Moge daarom een iegelijk, die in de vorming zijner stem belang stelt, de beide lessen bijwonen, die 13 en 20 Dec. des avonds ten 7½ ure in het Odeon te Amsterdam zullen gegeven worden.

Voor iemand, die veel spreken moet, zullen daar vele belangrijke onderwerpen behandeld worden. Wat een onwillekeurige ademhaling is; op welke toonsterkte men zich oefenen moet; welke bij de verschillende klanken de mondstellingen moeten zijn; hoe de klanken klinken, als zij vóór in den mond achter de bovenste tanden worden gehoord; dat er geen keelletters zijn; welke waarde we te hechten hebben aan de interpunctie, die in het minst niet het dalen of rijzen der stem mag bepalen; hoe men lezen moet op verschillende stemhoogten; hoe de kleinste stem, als zij goed is gevoeld, krachtig genoeg is om zich in het grootste gebouw verstaanbaar te maken, omdat de verstaanbaarheid niet zit in het spreken met kracht, maar in de helderheid der klanken en in de duidelijkheid, waarmee de medeklinkers worden uitgesproken; — dit alles en nog veel meer zal die avonden worden uiteengezet en bewezen, en lokte tot bijwoning van deze lessen velen uit.

Mochten deze regelen hietoe ook eenigszins bijdragen, zoo zou het doel bereikt zijn van hem, die met dank voor de plaatsing zich noemt, Hooggeachte Redacteur,

Uw dw. dr.,

J. HARTWIGSEN, v. d. m.

Harmelen, Dec. 1898.

We ontvingen dit stuk eerst Donderdagmorgen, toen men te Kampen reeds aan 't afdrucken van het nummer van 9 dezer begonnen was. Voor de tweede voordracht, op 30 dezer, kan het echter nog dienst doen

RED.

ADVERTENTIE.

Getrouwd:

H. KAWCZYNSKI

EN

M. H. VISSCHER,

di., ook namens d. Familie, hartelijk **bedanken** voor de vele blijken van belangstelling bij hun huwelijk onder-vonden.

HAARLEM, 8 Dec. '98.

D. V. hoopt onze geliefte Echtgenoot en Vad.-r.

DS. L. R. HUMMELEN,

den 26 Dec zijn **25-jarige Eevangeliebediening** te herdenken.

SOLI DEO GLORIA!

Namens allen,

R. K. HUMMELEN.

't ZANDT,

Dec. '98.

Aan allen, die ons hunne belangstelling betoonden bij ons **jubiläum**, betuigen wij onzen oprechten **dank**.

W. v. ASSELT, v. d. m.

C. W. v. ASSELT—

WALHOF

SELLINGEN,

13 Dec. '98.

Dankbaar dat we het voorrecht hadden met elkander te herdenken, dat onze geliefde Ouders hun **30-jarig huwelijksfeest** mochten vieren, onzen **dank** aan allen die van ver en nabij hunne belangstelling toonden.

Mede namens onze Ouders,

M. NOORDIEWIER.

DOKKUM,

12 Dec. 1898.

Voor de vele en verrassende bewijzen van belangstelling op ons **25-jarig feest**, Woensdag 7 Dec. ontvangen, betuigt ondergeteekende, mede namens zijne Echtgenooten en Kinderen, zijn hartelijke **DANK**.

DS. G. GEERDS.

APPINGEDAM,

13 Dec. 1898.

Zoo de Heere wil en zij leven, hopen onze geliefde Ouders

EVERT HAKVOORT

EN

WILLEMPJE ROMKES

den 20en December hunne **Vijf-en-twintig-jarige Echtvereniging** te herdenken.

Namens hunne dankbare

Kinderen,

J. HAKVOORT.

URK,

15 Dec. 1898.

Heden overleed te 's-Gravenhage, na een langdur'g lijden, in de hoop des eeuwigen levens, mijn geliefde Echtgenoot, de heer

A. STERK,

in den ouderdom van 66 jaren.

Mevr. de Wed. A. STERK—

Ferdinandusse.

's-Gravenhage,

6 December 1898.

Heden overleed ons dochtertje **Hendrika Hermina Christina,**

in den aanvalligen leeftijd van ruim 2 jaren.

K. VAN DEN BURG.

W. VAN DEN BURG—

VAN VELZEN.

HEEMSE,

8 December 1898

Het heeft den Heere b-haagd, van de zijnen en van ons weg te nemen, onzen geliefden Broeder **CORNELIS BUTER,**

in den ouderdom van 43 jaren.

Met de gaven door God hem geschonken, heeft hij in liefde en onverdrotten ijver de kerk als diaken gediend. Nu reeds werd hij van zijn post afgeroepen. Wij staren hem na in het stil vertrouwen, dat ons groot verlies voor hem heerlijke winst is. Moge de Heere zijne diepbedroefde familie genadiglijk troosten en sterken.

Namens den Kerkeraad der Ger. kerk te Weesp A,

J. P. TAZELAAE, Voorz.

C. DE RONDEN, Scriba.

WEESEP,

11 Dec. '98.

Hedenavond ontsiep, na korte ongesteldheid, zeer zacht, in het vast geloofsvertrouwen op zijn Heere en Heiland, onze geliefde Echtgenoot, Vader en Behuudvader

P. S. VOGELAAR,

in den ouderdom van 66 jaar en bijna 4 maanden.

DINTELOORD.

WED. J. VOGELAAR—

SCHOUT.

H. VOGELAAR.

's-HEER-ARENSKERKE.

A. VOGELAAR.

C. VOGELAAR—

BLOK.

APPELDOORN.

S. J. VOGELAAR.

J. G. M. VOGELAAR—

DE JONGH.

DINTELOORD.

JOH. VOGELAAR.

W. VOGELAAR.

J. VOGELAAR.

DINTELOORD,

11 December 1898.

De Raad der Geref. kerk A alhier vernam met droefheid het afsterven van den Weleerw. Heer

R. GORIS,

Emeritus-predikant onzer gemeente.

't Is onze hartelijke bede, dat de Heere de familiebetrekkingen, in deze smart en rouw, met zijne vertroostende genade bezoekt. Zijn persoon en zijn arbeid zal onder ons voortdurend in gezegende nagedachtenis blijven.

Namens den Kerkeraad,

J. P. TAZELAAE, Voorz.

C. DE RONDEN, Scriba.

WEESEP,

12 Dec. '98.

Heden ontsiep zacht en kalm
mijn innig geliefde Vrouw en der
kinderen zorgdragende Moeder

Janna Bakker,

in den ouderdom van ruim 45
jaren, mij nalatende acht kin-
deren.

Zij ging heen in het volle
bewustzijn van de hope des
eewigen levens.

P. STEIGINGA
en Kinderen.

HARLINGEN.

12 December 1898.

Heden ontsiep tot onze diepe
droefheid onze geliefde Echtge-
noot, Vader, Behuwd- en Groot-
vader, de Heer

E. CERDES,

in den ouderdom van 77 jaren.

Uit aller naam,

L. S. GERDES—

BREFOHL

DOETINCHEM.

12 Dec. 1898.

Wegens zijne vele ons bekende
en onbekende vrienden volstrekt
eenige kennisgeving.

Heden ontsiep zacht en kalm
in de hope des eewigen levens,
onze geliefde Vader, Behuwd-
en Grootvader

FREDERIK AALBERS,

in den gezegenden ouderdom
van ruim 83 jaren.

Uit aller naam,

H. AALBERS

SPOOLDE,

(Zwollekerspel),

13 Dec. 1898.

Heden verbrak de Heere ten
tweeden male voor mij den
huwelijksband, door mijn gelief-
de Vrouw, en der kinderen als
tweede liefdevolle Moeder,

**Paulina Cornelia van
Bruinnesen,**

na een langdurig, smart-lijk,
doch voorbeeldig lijden, tot Zich
te nemen, in den ouderdom van
63 jaar.

Moge het den Heere behagen
na korter of langer tijd, dat ik
weer met haar en al de zaligen,
zijnen Naam groot mag maken.

W. H. VERHOEFF
en Kinderen.

IJSELMUIDEN.

13 Dec. '98.

In het Christelijk Gesticht
voor Krankzinnigen

„VELDWIJK” te ERMELO,
wordt **GEVRAAGD**

EEN ECHTPAAR

zonder kinderen, beneden de 45 jaren,
van goede gezondheid en beslist
Christelijke beginselen, om aan het
hoofd van een PAVILJOEN VOOR

MANNEN te staan. Sollicitaties wor-
den vóór **1 Januari 1899** inge-
wacht bij den Geneesheer-Directeur

J. B. A. VAN DALE.

Een JUFFROUW, Ger. Goid.,
soekt een betrekking als

HUISHOUDSTER

OF

KINDERJUFFROUW.

Adres **lett. A.** aan den Boekh.

ZALSMAN te KAMPEN.

Eene eeny. JUFFR., ruim 30 jaar,
zoekt een betr. als

HUISHOUDSTER

of iets dergel. in een net Chr. gezin.
Goede get. fr. brieven onder **letter**

A. B. aan den Uitgever van dit blad.

Gevraagd met Mei 1899

een Bakkersknecht

bij G. ROOSEBOOM, Brood-, Koek-
en Banketbakker te STADSKANAAL.

MANUFACTUREN.

Er wordt met primo **Januari**

gevraagd in een drukke zaak

EEN LEERLING

14 à 15 jaar oud, die flink lager onder-
wijs heeft genoten.

Br. fr. **letter K.** aan den uitgever
van de *Bazuin*.

TE KOOP

voor billijken prijs een zeer
grote

AMERIKAANSCH KACHEL,

zeer geschikt voor groote zaal of kleine
kerk. Te bevragen onder motto
„*Helios*” aan den uitgever van de
Bazuin te KAMPEN.

Tegen billijke voorwaarden wordt

TER OVERNAME AANGEBODEN

de fabricatie van een zeer gewild artikel:

VLEESCH IN BLIK.

Geheel eenig in Nederland, doch bij
gebrek aan kapitaal geen uitbreiding
kunnen geven. Zeer geschikt voor
grote slagerij.

Fr. br. aan den Uitg. van dit blad

WIJNHANDEL.

Voor KAMPEN en omstreken wordt

een **solled en ijverig PERSOON**

gevraagd om in bovengenoemd arti-
kel onder particulieren te werken.

Zij die persoonlijke relaties hebben, ge-
niet de voorkeur. Fr. br. lett. **D. K.**
aan den uitgever van dit blad te KAMPEN.

VEREEN.

„Tot Chr. Liefdadigheid.”

Zullen onze belangstellende

Vrienden en Vriendinnen voor

het a.s. **KERSTFEEST** onze 170

Verpleegden niet vergeten? Met har-
telijken drang vragen we voor hen weer

een gave der liefde, een blijk van deel-
neming.

Alle **GIFTEN** in geld of natura

zullen zeer welkom zijn aan 't adres

van den Directeur

W. K. H. MAGENDANS.

WAGENBORG, 8/12 '98.

Reeds in dank ontvangen van Dr.

H. F. te W. f 15.

H. H. WINKELIERS

vinden een uiterst voordelig

adres in

MANUFACTUREN

bij B. PEREBOOM,

KNIPPE.

Best Adres voor Orgels

is:

BREEBAART'S

ORGELHANDEL,

Damrak 22. — Amsterdam

Heden verscheen de **1e aflev.** van

een **tweeden, goedkoop druk**

van het gezochte werk van F. W.

KRUMMACHER:

De lijdende Verlosser.

Stichtelijke beschouwingen over

de lijdensgeschiedenis des

Heeren.

Vers. bijnt in 13 aflev. a f 0.30.

De 1e druk die f 5.80 kostte, is

finaal uitverkocht. In de Eng-
elsche taal, waarin dit werk eveneens

werd overgezet, werd 't in betrekkelijk

korten tijd 8 malen herdrukt.

J. C. v. SCHENK BRILL

DOESBURG.

TIJDELIJK.

Goede boeken voor weinig

geld.

BOSTON. Des menschen

natuur en deszelfs vier u-

dige staat (649 bladz.) f 2 thans f 1.—

LOVE. Eens Christens on-

derrichting — — 50

WILL. HUNTINGTON, Ko-

ninkrijk der Hemelen inge- o-

VEREENIGING
CHRISTELIJKE BIBLIOTHEEK.
gevestigd te Nijkerk.

Zooëven verscheen:

Aan den Euphraat

DOOR

D. ALCOCK.

Schrijfter van „De Spaansche broeders”,

Vertaling van A. DELPH A.

Prijs: inkn. f 1.80, gebonden f 2.20

Dit hoogst belangrijke werk, dat in

een boeiend verhaal een zeer g. trouw

overzicht geeft van de Armenische

quaestie onzer dagen, is aan de leden

der Vereeniging verzonden.

Zij die nog lid wenschen te worden

en dan slechts 5 cent per vel (dus

voor dit omvangrijke werk slechts

f 1.12½) betalen, kunnen zich bij hun

gewonen boekhandelaar aanmelden of

bij den uitgever

G. F. CALLENBACH,

NIJKERK.

Natuurstudie

en Christendom.

DOOR

Dr. F. BETTEX,

vrij naar het Hoogduitsch door A. TAP,

predikant te Schiedam.

Prijs ing f 2.25, gebonden in linnen

stempelband f 2.75

Dr. LAUBANTON zegt o. a. in zijn

woord vooraf: „Dit leert BETTEX aan

wie onbevooroordeeld doordenkt; de

natuur eischt tot hare verklaring den

God der Openbaring.”

Het Doetinch. Weekblad: „Dat is

geen boek, dat men, na het eerst ge-

lezen te hebben, in de boekenkast voor

goed weg zet, neen, het zal voorzeker

een eereplaats krijgen” enz. enz.

Dr. J. Th. de Visser in de A. V.:

„Een boek als het hier bovengenoemde

aan te bevelen, is een genot en eene

verplichting. Dit laatste zeg ik, omdat ik

er zeker van ben, dat de d. u. i. v. l. zich

niet op zijn gemak zal gevoelen, als het

in wijden kring verspreid en veel ge-

lezen wordt. . . . Als ik een zoorn had

van 19 jaar of daarboven, ik gaf het

hem zeker, en zou stellig, als hij het

gelezen had, er eene samenspreking

over openen. Jongelingsverenigingen

zullen weldoen het zich aan te schaffen

en een winter te besteden aan de be-

studeering er van.”

De Nederlander: „God geve dat door

het lezen van dit voortreffelijk boek,

velen uit de doodelijke banden van

't Materialisme worden verlost!

Wat dunkt u

van den Christus?

DOOR

Dr. F. BETTEX.

Vrij naar het Hoogduitsch door J. W.

BERKELBACH v. d. SPRENKEL,

predikant te Gouda.

Prijs in imitatie leder f 1.25.

Jongelingsbode: „De schrijver verliest

zich niet in bespiegelingen over den

Christus, maar geeft ons zijn beeld te

zien, zooals de H. S. ons dat teekent,

in al zijn heerlijkheid, vol van genade

en waarheid. En zóó vraagt ons dat

schoone boek als op iedere bladzijde:

„Wilt ge den Christus niet liefhebben

en erkennen als uwen Verlosser?”

Nieuwe Spreektaal: „Met verbazing

en bewondering hebben we dit boekje

gelezen. Hier wordt een antwoord op

de gestelde vraag gegeven, dat niet zoo

gewoon is enz. enz. Welk een diepen

blik slaat de schrijver in het verlos-

sing-werk.” Wat de waarde van dit

geschrift zoo verhoogt, is, dat de man

van hooge ontwikkeling het niet genot

kan lezen; terwijl de eenvoudige (niet

domme) werkmans er door gebodigd moet

worden.

Bij ZALSMAN te KAMPEN is ver-

schenen:

FEESTSTOFFEN

DOOR

S. VAN VELZEN.

in teven Hoogleraar aan de Theol. School.

TWEDE DRUK.

289 BLAUZ. f 1.00.

Deze beroemde bundel Feeststoffen

kostte vroeger f 1.75. De tweede druk,

met zeer duidelijke letter, slechts

f 1.00.

Alle Boekh. nemen bestellingen aan.

Na ontvangst van postwissel f 1.—

wordt het **franco** verzonden door

den uitgever.

De Scheurkalenders

van het Geref. Traktaatgen. FILIP-

PUS zijn, niettegenstaande de zeer

grote oplaat, weer

UITVERKOCHT.

Namens 't genootschap Filippus,

F. P. DHUIJ, Uitgever.

MIDDELBURG, 7 Dec. 1898.

DE SCHILDKNAAP

DOOR

J. WITMOND,

is weder verkrijgbaar.

Lang was dit keurig boek uitver-

kocht, hoewel het een gulden kostte.

Voor uitdeeling op het a.s. Kerstfeest

wordt het nu bij getallen aangeboden

à 30 cent.

Het is zeer net gedrukt, van een

fraai lithografeerd omslag voorzien en

149 bladz. groot.

Bestellingen worden tijdig ingewacht

door den uitgever ZALSMAN te KAMPEN.

Uitgaven van W. KIRCHNER,

Amsterdam.

Uit duisternis tot licht, Gods

leidin-

gen met ELIEZER KROPVELD.

Tweede tot op heden bijgewerkte

druk. Uitgegeven door 't deputaten der

Gereformeerde kerken voor de zending

onder de Joden. Prijs f 1.50 In

prachtband f 1.90.

Daniël Landsmann Een getuige

uit Israël.

door Ds. E. KROPVELD. Prijs f 0.35

Bovenstaande uitgaven beide

(Ten voordeele van de zending onder de Joden).

De Zelfbeproeving vóór het

Avondmaal, door Ds. E. KROP-

VELD. Zevende

druk. Prijs f 0.15.

„Dat heeft de schouwburg

gedaan!” Naar een ware geschied-

enis, door Ds. E.

KROPVELD. Prijs f 0.15.

Alle bestelde Ex. zijn verzonden van

den **Scheurkalender**

EEN LAMP VOER DEN VOET

1899.

met zeer fraai schild

Wij geven het niet over

Voor geld of eer of goed,

Dat licht op onze paden,

Die Lamp voor onze voet